Parlament Europejski
2019-2024

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

2023/2115(INI)

14.9.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie aspektów płci w kontekście wzrostu kosztów życia i skutków kryzysu energetycznego
(2023/2115(INI))

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

Sprawozdawczyni: Alice Kuhnke

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 10

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie aspektów płci w kontekście wzrostu kosztów życia i skutków kryzysu energetycznego
(2023/2115(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 2, art. 3 ust. 1 i art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej,

– uwzględniając art. 8, 9, 10, 119, 122, 127, 151, 153 ust. 2, 156, 157, 191 i 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności postanowienia dotyczące praw socjalnych oraz równości mężczyzn i kobiet,

– uwzględniając Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, zasadę niepozostawiania nikogo samemu sobie, a w szczególności cel zrównoważonego rozwoju nr 1 dotyczący wyeliminowania ubóstwa, cel nr 5 dotyczący osiągnięcia równości płci i poprawy warunków życia kobiet oraz cel nr 8 dotyczący osiągnięcia zrównoważonego wzrostu gospodarczego,

– uwzględniając komunikat Komisji z 5 marca 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025” (COM(2020)0152)[1],

– uwzględniając deklarację wersalską szefów państw lub rządów z 11 marca 2022 r., a w szczególności zobowiązanie do podniesienia „poziomu naszego bezpieczeństwa żywnościowego poprzez zmniejszenie zależności od kluczowych importowanych produktów rolnych i środków produkcji, w szczególności dzięki zwiększeniu unijnej produkcji białka roślinnego”,

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającą dyrektywę 2003/55/WE[2],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE[3],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych[4],

[1] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_pl.
[2] Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94.
[3] Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1.
[4] Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82.

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającą dyrektywę 2012/27/UE[5],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności[6],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/970 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania[7],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 maja 2022 r. w sprawie skutków społecznych i gospodarczych dla UE związanych z rosyjską wojną w Ukrainie – zwiększanie zdolności UE do działania[8],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie ubóstwa kobiet w Europie[9],

– uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z dnia 26 maja 2021 r. pt. „Uwzględnianie aspektu płci w budżecie UE – czas, by za słowami poszły czyny”[10],

– uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2020/1563 z dnia 14 października 2020 r. dotyczące ubóstwa energetycznego[11],

– uwzględniając dane Międzynarodowej Agencji Energetycznej dotyczące cen końcowego zużycia energii i podatków[12],

– uwzględniając sprawozdanie Międzynarodowego Funduszu Walutowego z października 2022 r. pt. „The Fog of War Clouds the European Outlook” [Mgła wojny spowija przyszłość Europy][13],

[5] Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125.
[6] Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.
[7] Dz.U. L 132 z 17.5.2023, s. 21.
[8] Dz.U. C 479 z 16.12.2022, s. 75.
[9] Dz.U. C 47 z 7.2.2023, s. 2.
[10] Europejski Trybunał Obrachunkowy, „Uwzględnianie aspektu płci w budżecie UE – czas, by za słowami poszły czyny”, 26 maja 2021 r., https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_PL.pdf
[11] Dz.U. L 357 z 27.10.2020, s. 35.
[12] Międzynarodowa Agencja Energetyczna, „End-Use Prices Data Explorer” (Przeglądarka danych dotyczących cen energii dla odbiorców końcowych), 28 kwietnia 2023 r., https://www.iea.org/data-and-statistics/data-tools/energy-prices-data-explorer?tab=Overview.
[13] Międzynarodowy Fundusz Walutowy, „The Fog of War Clouds the European Outlook” , październik 2022 r., https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/REO/EUR/2022/October/English/text.ashx.

– uwzględniając badanie Eurostatu z 2022 r. pt. „Living conditions in Europe” [Warunki życia w Europie][14],

– uwzględniając dokument informacyjny Eurostatu z 10 lutego 2022 r. pt. „Energy prices on the growth in the euro area in 2021” [Wzrost cen energii w strefie euro w 2021 r.][15],

– uwzględniając sprawozdanie Eurofound z 28 października 2022 r. pt. „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper” [Kryzys kosztów utrzymania i ubóstwo energetyczne w UE: oddziaływanie społeczne i reakcje polityczne – dokument informacyjny][16],

– uwzględniając sprawozdania Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn w sprawie wskaźnika równouprawnienia płci za rok 2021 i 2022[17],

– uwzględniając jesienne badanie Eurobarometru z 2022 r.[18],

– uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej pt. „Gender perspective on access to energy in the EU” [Perspektywa płci w kontekście dostępu do energii w UE], opublikowane 18 grudnia 2017 r.[19]

– uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej Parlamentu Europejskiego ds. Polityki Wewnętrznej zatytułowane „Gender Aspects of Energy Poverty” [Ubóstwo energetyczne w optyce płci], opublikowane 1 marca 2023 r.[20],

– uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej pt. „The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package” [Wymiar płci i wpływ pakietu „Gotowi na 55”], opublikowane 6 grudnia 2022 r.[21]

---

[14] Eurostat, „Living conditions in Europe”, 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe.
[15] Eurostat, „Energy prices on the growth in the euro area in 2021”, 10 lutego 2022 r., https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20220210-2.
[16] Eurofound, „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social Impact and policy responses – Background paper”, 28 października 2022 r., https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef22077en.pdf.
[17] Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, „2021 Gender Equality Index” [Wskaźnik równouprawnienia płci za rok 2021], https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021 oraz „2022 Gender Equality Index” [Wskaźnik równouprawnienia płci za rok 2022], https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022
[18] Unia Europejska, „EP Autumn 2022 Survey: Parlemeter”, styczeń 2023 r., https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2932.
[19] Badanie pt. „Gender perspective on access to energy in the EU”, Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej, Departament Tematyczny C – Prawa Obywatelskie i Sprawy Konstytucyjne, 18 grudnia 2017 r., https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU(2017)596816_EN.pdf.
[20] Briefing – „Gender aspects of Energy Poverty”, Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej, Departament Tematyczny C – Prawa Obywatelskie i Sprawy Konstytucyjne, 1 marca 2023 r., https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/265960/Briefing_FEMM_IWD_2023_FINAL_EN.pdf.
[21] Badanie pt. „The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package”, Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej, Departament Tematyczny C – Prawa Obywatelskie i Sprawy Konstytucyjne, 6 grudnia 2022 r., https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf.

– uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej Parlamentu Europejskiego ds. Analiz Parlamentarnych zatytułowane „Energy poverty in the EU” [Ubóstwo energetyczne w UE], opublikowane 18 września 2023 r.[22],

– uwzględniając opinię Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia z 12 maja 2022 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności energetycznej,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju z 7 kwietnia 2021 r. w sprawie wpływu zmiany klimatu na najsłabsze grupy ludności w krajach rozwijających się oraz opinię Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia z 2 października 2020 r.,

– uwzględniając swoją rezolucję z 10 lutego 2021 r. w sprawie ograniczenia nierówności ze szczególnym uwzględnieniem ubóstwa osób pracujących[23],

– uwzględniając art. 54 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A9-0000/2023),

A. mając na uwadze, że od 2021 r. inflacja gwałtownie wzrosła, głównie ze względu na wysokie koszty energii i żywności, oraz została spotęgowana przez niczym nieuzasadnioną wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie; mając na uwadze, że według przewidywań płace nie będą rosły tak szybko jak inflacja, co powoduje kryzys kosztów życia; mając na uwadze, że kryzys ten poważnie zagraża źródłom utrzymania kobiet, ich zdrowiu, dobrostanowi i dostępowi do mieszkań, a jednocześnie ogranicza ich siłę nabywczą i zdolność zapewniania pożywienia;

B. mając na uwadze, że w następstwie deklaracji wersalskiej w marcu 2022 r. Komisja przyjęła szereg środków, aby wesprzeć produkcję rolną w Ukrainie, wzmocnić odporność UE i złagodzić gwałtowny wzrost cen żywności dla europejskich konsumentów;

C. mając na uwadze, że kobiety w całej swojej różnorodności są nieproporcjonalnie dotknięte skutkami kryzysu kosztów życia, ponieważ zazwyczaj należą do najuboższej części społeczeństwa, ich miejsca pracy często są niepewne, mają niższe dochody z powodu luk płacowych i emerytalnych oraz nadal oczekuje się, że będą wykonywać większą część nieodpłatnej pracy opiekuńczej, przez co mają mniejsze zasoby zapewniające ochronę przed negatywnymi skutkami kryzysu;

D. mając na uwadze, że zmiana klimatu i katastrofy z niej wynikające zwiększają kryzys kosztów życia i zagrożenie ubóstwem; mając na uwadze, że niestabilność opartego na paliwach kopalnych systemu energetycznego najbardziej odczuwają grupy już znajdujące się na marginesie, podczas gdy przedsiębiorstwa energetyczne i spożywcze osiągają rekordowe zyski;

[22] Briefing – „Energy poverty in the EU” [Ubóstwo energetyczne w UE], Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Analiz Parlamentarnych, 18 września 2023 r., https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733583/EPRS_BRI(2022)733583_EN.pdf.
[23] Dz.U. C 465 z 17.11.2021, s. 62.

E. mając na uwadze, że ubóstwo energetyczne stanowi poważne wyzwanie dla Unii Europejskiej, ponieważ od 50 do 125 milionów ludzi nie stać na utrzymanie komfortu cieplnego w domach;

F. mając na uwadze, że kobiety, w szczególności kobiety samotnie wychowujące dzieci i doświadczające dyskryminacji krzyżowej ze względu na pochodzenie etniczne, rasę, status migracyjny, orientację seksualną, niepełnosprawność lub wiek, są bardziej narażone na ubóstwo energetyczne; mając na uwadze, że w rezultacie trwający kryzys kosztów życia pogłębi uwarunkowane płcią ubóstwo energetyczne w UE;

G. mając na uwadze, że brakuje świadomości i dostępnych danych na temat wpływu ubóstwa energetycznego na kobiety w UE; mając na uwadze, że w swoim publicznie dostępnym zestawie wskaźników Europejskie Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego nie przedstawia danych segregowanych według kryterium płci; mając na uwadze, że tylko kilka państw członkowskich przyjęło definicje ubóstwa energetycznego i wskaźników ubóstwa energetycznego, które zazwyczaj nie uwzględniają płci;

H. mając na uwadze, że Komisja nie wywiązała się z określonego w strategii na rzecz równouprawnienia płci zobowiązania, by włączyć perspektywę płci do wszystkich głównych inicjatyw Komisji, w tym do Europejskiego Zielonego Ładu i powiązanych strategii politycznych;

I. mając na uwadze, że traktaty zobowiązują Komisję do promowania równości płci; mając przy tym na uwadze, że według Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nie włączono perspektywy płci do budżetu UE;

J. mając na uwadze, że w filarach transformacji ekologicznej i transformacji cyfrowej Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zasadniczo nie uwzględniono równouprawnienia płci, tracąc tym samym szansę na skuteczne włączenie go do celów klimatycznych i środowiskowych;

K. mając na uwadze, że w strategiach politycznych i środkach państw członkowskich i UE mających na celu usuwanie i łagodzenie skutków kryzysu kosztów życia brakuje perspektywy płci; mając na uwadze, że około dwóch trzecich środków wprowadzonych przez państwa członkowskie, aby złagodzić rosnące wskaźniki inflacji, nie jest skierowana do konkretnych grup znajdujących się w trudnej sytuacji i zapewnia jedynie rozwiązania krótkoterminowe zamiast takich, które przyczyniłyby się do sprawiedliwej społecznie transformacji ekologicznej;

Feminizacja ubóstwa energetycznego i reakcje na kryzys uwzględniające aspekt płci

1. wzywa Komisję do wywiązania się z zobowiązania przewodniczącej Ursuli von der Leyen do promowania równouprawnienia płci we wszystkich procesach kształtowania polityki; apeluje o Europejski Zielony Ład oraz uczciwą, sprawiedliwą społecznie, korzystną dla wszystkich transformację poprzez opracowanie intersekcjonalnej, transformacyjnej z punktu widzenia równości płci strategii na rzecz likwidacji ubóstwa energetycznego oraz poprzez zwiększenie inwestycji publicznych w przystępne cenowo, energooszczędne mieszkania socjalne;

2. wzywa państwa członkowskie i UE, by pilnie zagwarantowały przystępne cenowo usługi użyteczności publicznej i żywność gospodarstwom domowym o niskich dochodach, w szczególności tym, które doświadczają dyskryminacji krzyżowej; podkreśla, że nikt nie powinien być narażony na zamarznięcie w środku zimy ani przegrzanie w gorących miesiącach letnich, i wzywa państwa członkowskie i UE do wprowadzenia zakazu odłączania energii;

3. wzywa państwa członkowskie do zwiększenia inwestycji publicznych w strategie polityczne, których celem pośrednim lub bezpośrednim jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom kryzysu kosztów życia dla kobiet w całej ich różnorodności, zagwarantowanie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych w obszarze opieki, edukacji, mieszkań oraz zdrowia, w tym zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw w tym zakresie, a także ochrona ofiar przemocy ze względu na płeć;

4. wzywa Komisję do ocenienia i zaproponowania, w stosownych przypadkach, nowych aktów ustawodawczych służących przeciwdziałaniu finansjalizacji rynków mieszkaniowych oraz powstrzymaniu spekulantów przed powodowaniem nieprzystępności cenowej mieszkań;

5. podkreśla, że dostęp do energii elektrycznej odgrywa zasadniczą rolę w ograniczaniu ubóstwa oraz zapewnianiu pełnego i równego udziału w życiu społecznym; wzywa UE i państwa członkowskie do uznania prawa do energii;

6. wzywa Dyrekcję Generalną Komisji Europejskiej ds. Energii, by opracowała plan działania, który zapewni uwzględnianie aspektu płci w całym unijnym prawodawstwie dotyczącym energii, w tym prawa do dzielenia się energią, o którym mowa w dyrektywie (UE) 2018/2001, oraz przygotowanie konkretnych środków i ukierunkowanych funduszy na zwalczanie feminizacji ubóstwa energetycznego;

7. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia włączenia wymiaru płci i wymiaru intersekcjonalnego do wszystkich systemów efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych, aby wspierać obywateli najbardziej dotkniętych ubóstwem energetycznym;

8. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zwrócenia się do Eurostatu o dane na temat ubóstwa energetycznego segregowane według kryterium płci; w związku z tym wzywa Europejskie Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego, by wykorzystało te dane do opracowania i wyboru wskaźników uwzględniających aspekt płci, które umożliwiłyby rozwój opartej na dowodach polityki w tej dziedzinie, w porozumieniu z Europejskim Instytutem ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej i Europejską Agencją Środowiska;

9. wzywa Komisję, aby zobowiązała państwa członkowskie do przeprowadzania ocen wpływu w aspekcie płci w odniesieniu do krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, w tym również sprawozdań na temat ubóstwa energetycznego;

Transformacja ekologiczna uwzględniająca aspekt płci

10. przypomina, że transformacja ekologiczna jest konieczna, aby zapobiec poważnym kryzysom i wzrostowi ubóstwa; przypomina ponadto, że transformacja ekologiczna

będzie sprawiedliwa społecznie tylko wtedy, gdy uwzględni perspektywę płci i zagwarantuje równe szanse kobietom i osobom doświadczającym dyskryminacji krzyżowej; w związku z tym wzywa Komisję, by wyznaczyła unijnego koordynatora ds. płci i klimatu, który będzie miał odpowiedni personel i finansowanie, oraz by wprowadziła oceny wpływu w aspekcie płci do wszystkich strategii politycznych i całego prawodawstwa UE, zwłaszcza w inicjatywach Europejskiego Zielonego Ładu;

11. podkreśla, że kobiety mają do odegrania strategiczną rolę w transformacji ekologicznej, ponieważ są kluczowymi podmiotami w rozwoju zrównoważonych i ekologicznych wzorców konsumpcji i produkcji, a także w biznesie i kształtowaniu polityki;

12. ubolewa nad faktem, że kobiety są zdecydowanie niedostatecznie reprezentowane na kluczowych stanowiskach decyzyjnych związanych ze zmianą klimatu i środowiskiem, oraz wzywa UE i państwa członkowskie do zapewnienia równej i zróżnicowanej reprezentacji na stanowiskach decyzyjnych we wszystkich instytucjach UE, organach rządowych i organach publicznych na wszystkich szczeblach sprawowania rządów;

13. wzywa Komisję do zmniejszenia różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn w sektorze energetycznym oraz do zapewnienia kobietom równego dostępu do szkoleń na temat efektywności energetycznej i do nowych możliwości zatrudnienia w sektorze energetycznym;

14. wzywa Komisję i Radę, aby zobowiązały się do sporządzania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci i zapewniły stosowanie tej zasady do całego budżetu UE oraz pełne wdrożenie zaleceń Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, między innymi w ramach śródokresowego przeglądu obecnych wieloletnich ram finansowych i wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności;

°

° °

15. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Kryzys kosztów życia i kryzys energetyczny – najbardziej cierpią kobiety

Europa doświadcza obecnie kryzysu kosztów życia i kryzysu energetycznego, które w najnowszej historii są niemal bez precedensu. Na całym kontynencie ludzie z trudem wiążą koniec z końcem i muszą wybierać między ogrzewaniem a jedzeniem.

Na początku 2022 r., po pandemii COVID-19, Unia Europejska była gotowa „zacząć działać, by Europa była bardziej ekologiczna, bardziej cyfrowa i odporniejsza”[1]. Ale 24 lutego Rosja zaatakowała Ukrainę.

Wojna Rosji przeciwko Ukrainie i jej obywatelom nie tylko powoduje straszliwe ludzkie cierpienie, lecz także wywiera ogromny wpływ na łańcuchy dostaw, powodując gwałtowny wzrost cen energii i żywności oraz inflacji. W 2022 r. stopa inflacji skłoniła Europejski Bank Centralny do podniesienia stóp procentowych po raz pierwszy od jedenastu lat.

Niestety inflacja wzrosła, zanim najsłabsze grupy społeczne mogły się otrząsnąć po pandemii COVID-19, co jeszcze bardziej pogorszyło warunki życia wielu obywateli Europy.

Ze względu na wzrost kosztów życia i cen energii miliony gospodarstw domowych potrzebują obecnie pomocy. Jednak wyłaniające się z liczb ubóstwo ma twarz kobiety.

Kobiety w całej Europie zmagają się z większymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi i wyższymi poziomami ubóstwa niż mężczyźni. Miejsca pracy kobiet są na ogół bardziej niepewne, ich płace – niższe i częściej sprawują one nieodpłatną opiekę nad dziećmi. Jeśli chodzi o dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, zatrudnienia i usług socjalnych, niektóre grupy kobiet dotyka dyskryminacja krzyżowa. Należą do nich kobiety powyżej 65 roku życia, kobiety z niepełnosprawnościami i kobiety należące do mniejszości etnicznych.

Od czasu pandemii COVID-19 pogłębiły się nierówności między mężczyznami a kobietami, a obecny kryzys kosztów życia nieproporcjonalnie bardziej dotyka kobiety ze względu na niższe średnie dochody, ubogie i nieefektywne warunki mieszkaniowe oraz zależność od świadczeń społecznych. W 2021 r., przed kryzysem, ponad 20 mln więcej kobiet niż mężczyzn w UE żyło poniżej progu ubóstwa. Przy obecnym tempie postępów osiągnięcie równości płci zajmie UE co najmniej 60 lat[2].

Ursula von der Leyen obiecała, że „nikt nie będzie pozostawiony sam sobie”, ale zapomniała o Zielonym Ładzie

Wiadomo, że ubóstwo energetyczne, tj. brak dostępu do przystępnych cenowo źródeł energii, bardziej zagraża kobietom. Problem ten dostrzeżono na szczeblu unijnym. Według Komisji Europejskiej „ubóstwo energetyczne to powszechny problem w całej Europie, gdyż od 50 do 125 mln osób nie stać na utrzymanie komfortu cieplnego w mieszkaniach”.

Jednakże istnieje niewiele danych na temat wpływu ubóstwa energetycznego na kobiety i

[1] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_pl
[2] https://sdgwatcheurope.org/cost-of-living-crisis-exacerbates-poverty-for-women-in-europe/

mężczyzn w UE. Tylko kilka państw członkowskich przyjęło definicje ubóstwa energetycznego i wskaźników ubóstwa energetycznego, ale zazwyczaj nie uwzględniają one płci.

Już w 2016 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie dostępu do energii, w której to rezolucji wezwał do uwzględniania wymiaru płci we wszystkich strategiach energetycznych UE. Niestety poczyniono niewielkie postępy pomimo licznych apeli Parlamentu Europejskiego oraz obietnicy przewodniczącej Komisji Ursuli von der Leyen, że Europejski Zielony Ład „nie pozostawi nikogo samemu sobie".

Chociaż obecna Komisja zobowiązała się uwzględniać aspekt płci we wszystkich swoich głównych inicjatywach, powiązania między równością płci a obszarami polityki Europejskiego Zielonego Ładu oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności są niewystarczające.

W praktyce działania Komisji Europejskiej w zakresie Zielonego Ładu można opisać jako finansowaną przez UE, obojętną wobec problematyki płci transformację ekologiczną, która grozi zwiększeniem nierówności płci i nierówności krzyżowych.

W specjalnym sprawozdaniu 10/2021 „Uwzględnianie aspektu płci w budżecie UE – czas, by za słowami poszły czyny" Europejski Trybunał Obrachunkowy potwierdził, że Komisja nie wywiązuje się z traktatowego zobowiązania do promowania równości kobiet i mężczyzn we wszystkich obszarach kształtowania i wdrażania polityki. W sprawozdaniu stwierdzono, że przy opracowywaniu polityki często brakuje wskaźników i danych segregowanych według kryterium płci, co utrudnia analizę uwzględniania tego aspektu[3]. W związku z tym inicjatywy Zielonego Ładu i Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności nie zapewniają równości płci.

Ponadto we wskaźniku równouprawnienia płci EIGE 2023 *Równouprawnienie płci a Europejski Zielony Ład* również podkreślono brak wysokiej jakości danych i stwierdzono, że obecne wskaźniki nie spełniają swoich celów. Zbyt często nie segreguje się danych według kryterium płci, a wskaźniki nie uwzględniają tego aspektu. W rezultacie dostępne statystyki UE nie mierzą kwestii istotnych z intersekcjonalnej perspektywy płci.

Brak dowodów jest kluczowym wyzwaniem dla Komisji, jeżeli naprawdę zależy jej na wywiązaniu się z zobowiązania do „niepozostawiania nikogo samemu sobie". Przekrojowa wiedza umożliwia skuteczne uwzględnianie różnorodnych potrzeb i obaw zarówno kobiet, jak i mężczyzn w strategiach politycznych służących realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. Jest to konieczne, aby zapewnić równy dostęp do historycznie nierównego finansowania oraz ogromnych możliwości, jakie oferuje transformacja ekologiczna.

Zielony Ład musi nadać pierwszeństwo sprawiedliwości społecznej, aby rozwiązać problem ubóstwa uwarunkowanego płcią

Europa znów musi działać w trybie awaryjnym. Ze względu na zależność od paliw kopalnych i niestabilny rynek energii ponownie stoimy w obliczu poważnego kryzysu energetycznego.

Społeczne aspekty Europejskiego Zielonego Ładu i naszej polityki energetycznej mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów klimatycznych UE i łagodzenia społeczno-

[3] https://www.eca.europa.eu/en/publications?did=58678

gospodarczych skutków wojny Rosji przeciwko Ukrainie.

Obecnie cenę za niestabilność naszego zależnego od paliw kopalnych systemu energetycznego płacą obywatele UE znajdujący się w najtrudniejszej sytuacji. Ubóstwo ma twarz kobiety. Już w 2021 r., przed kryzysem, ponad 20 mln więcej kobiet niż mężczyzn w UE żyło poniżej progu ubóstwa.

Parlament Europejski kilkukrotnie zdecydowanie wypowiedział się na temat równości płci i transformacji energetycznej. W rezolucji z 17 lutego 2022 r. uznał, że kobiety nadal napotykają bariery strukturalne i kulturowe utrudniające uczestnictwo we wszystkich aspektach transformacji energetycznej i klimatycznej[4].

Strukturalne problemy wymagają strukturalnych rozwiązań. W związku z tym w procesie kształtowania polityki UE należy uwzględnić przekrojowe dane i podejście uwzględniające aspekt płci, aby przeciwdziałać wzrostowi ubóstwa uwarunkowanego płcią. Wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu stanowi okazję do wywiązania się z zobowiązania do uwzględniania aspektu płci i perspektywy intersekcjonalnej we wszystkich działaniach UE, w tym podczas sporządzania unijnego budżetu.

W sprawozdaniu przedstawiono szereg środków mających na celu zwalczanie wzrostu ubóstwa uwarunkowanego płcią i powtórzono liczne apele Parlamentu Europejskiego do Komisji o wywiązanie się z obietnicy przeprowadzenia ekologicznej transformacji energetycznej, która będzie korzystna dla wszystkich.

Podsumowując, zapewnienie sprawiedliwej społecznie transformacji ekologicznej jest bezwzględnym warunkiem wstępnym, bez którego Zielony Ład nie zakończy się sukcesem, a równość płci w Unii Europejskiej nie zostanie osiągnięta.

[4] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-02-17_PL.html